

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/11/2021
Identifikačné číslo spisu:	9517100238
Dátum vydania rozhodnutia:	10.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:9517100238.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela, JUDr. Dany Wänkeovej, JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč - Šeberu, v trestnej veci obvineného Y. Y. E. A. G. C. X. V. E., pre prečin hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 10. apríla 2024 v Bratislave, o dovolaní obvineného Y. Y. proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. septembra 2019, sp. zn. 2 To 10/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného Y. Y. odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“), rozsudkom zo 16. apríla 2018, sp. zn. BB-4T/36/2017, uznal obvineného Y. Y. za vinného z prečinu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2016 (ďalej len „Trestný zákon“) v jednočinnom súbehu s prečinom podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a ods. 1 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe, že

dňa 2. októbra 2016 v čase od cca 9.34 hod. do 11.04 hod. v rámci živého vysielania relácie „H. W. M.“ C. S., šíriaceho signál prostredníctvom vysielateľov v Ž., Č. a Y., prevádzkovateľom ktorého je spoločnosť S., s.r.o. Ž., vystupujúc ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a ako člen Výboru pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Národnej rady Slovenskej republiky za politickú stranu V. - Ľ. L. W. L., okrem iného ako hosť v rámci svojho vystúpenia uviedol, že „...prioritná téma v súčasnosti pre mňa je ... tá problematika cigánskeho teroru na U. L.“, „... poznáme tie prípady z U. L., kedy dospelí cigáni nahovoria maloletých - povedzme do trinástich rokov, ktorí nepodliehajú trestnej zodpovednosti, aby páchali rôznu trestnú činnosť...“ „...v L. F. je tá osobitná škola asi z 95 % tvorená týmto etnikom, keď sa tam otvorili dvere, vyleteli -

bolo to jednoduché - ako keby sme boli v zoologickej záhrade...“
a tiež uviedol,

„...keď hovoríme o ... európskych fondoch... jedna z najbláznivejších častí, aké C. S. za svoju kariéru dokázal vytvoriť... budem čerpať zo zdroja knihy prof. L. z Prešovskej univerzity, ktorý je môj asistent a jasne sa tam uvádza, že C. S. schválil na roky 2013 až rok 2020 nejaký Akčný plán rozvoja rómskej komunity, a na tento plán bolo použitých 300 mil. eur! Opakujem - 300 mil. eur z eurofondov, ale aj čiastka nejakých 10 alebo 20 % je zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, z toho 150 mil. eur sa použije iba na domy pre ľudí z týchto cigánskych komunit, z cigánskych osád, to zn. ľudí, ktorí nikdy pre náš národ, pre náš štátny rozpočet, pre našu kultúru neurobili nič; práve naopak - rozhodli sa žiť týmto asociálnym spôsobom života a vyciaviť náš sociálny systém, tak týmto ľuďom vláda daruje 150 mil. eur iba na ich bývanie ... my to investujeme do ľudí, ktorí nám v budúcnosti neprinesú nič“, ktoré výroky v kontexte celého vystúpenia v rozhlasovej relácii spĺňajú definíčné znaky znevažujúcich prejavov z hľadiska príslušnosti ku konkrétnemu - rómskemu etniku, majú rasistický charakter a z ich obsahu vyplýva zámer vyvolať nenávisť voči príslušníkom tejto etnickej skupiny.

Za to mu podľa § 423 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 56 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona, uložil úhrnný peňažný trest vo výmere 5 000 eur. Pre prípad, že by výkon tohto peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, obvinenému podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým rozsudkom z 3. septembra 2019, sp. zn. 2 To 10/2018, na podklade odvolania prokurátora podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil vyššie označený rozsudok Špecializovaného trestného súdu vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému podľa § 423 ods. 2 Trestného poriadku, s použitím § 56 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2, § 41 ods. 1 Trestného zákona, uložil úhrnný peňažný trest vo výmere 10 000 eur. Totožne pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, obvinenému podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov. Odvolanie obvineného najvyšší súd podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.

Obvinený Y. Y. podal proti tomuto rozsudku najvyššieho súdu ako i jemu predchádzajúcemu konaniu dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, namietajúc zákonnosť zvukového záznamu odvysielaného 2. októbra 2016 v relácii H. W. M. na C. S. a taktiež výsluch ako aj znalecký posudok Y. L., Y..E..

Pokiaľ ide o dotknutú zvukovú nahrávku, obvinený zvýraznil, že ide len o jej kópiu, poukazujúc na nejasnosti spojené s jej získaním, keď s ohľadom na obsah správy C. S. zo 7. februára 2017 uviedol, že konateľ tejto spoločnosti zaslal orgánom činným v trestnom konaní záznam z relácie H. W. M. z 2. októbra 2016 na dvoch CD nosičoch, avšak na rube tohto listu je pripojený len jeden CD nosič; v tomto smere podľa obvineného vyvstávajú otázky, kde sa nachádza druhý CD nosič a čo je jeho obsahom. Za chybu obvinený označil to, že v konaní nebol stotožnený primárny zdroj, z ktorého majú sporné nahrávky pochádzať; práve ten mal byť podrobený odbornému skúmaniu, čo sa však nestalo. Obvinený v tejto súvislosti poukázal na § 90 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2020, z ktorého ustanovenia má byť zrejmé, že to mali byť orgány činné v trestnom konaní, ktoré si mali vytvoriť kópie údajov z primárneho zdroja, aby mohla byť zabezpečená zákonnosť dôkazu; takýto postup bol nevyhnutý práve preto, aby sa vôbec mohla skúmať pravosť nahrávky, čo pri kópii možné nie je. Už len z týchto skutočností podľa názoru obvineného vyplýva, že pravosť a autenticita oboch zvukových nahrávok nebola preukázaná. V tomto smere sa možno len domnievať, že primárnym zdrojom bol konkrétny počítač, z ktorého boli predmetné kópie oboch CD nosičov vyhotovené; práve tento zdroj a údaje v ňom sa nachádzajúce sa mali v zmysle naposledy uvedeného ustanovenia uchovávať a udržiavať za účelom vykonania objektívneho znaleckého skúmania. Zo spisu však nevyplýva dôvod, pre ktorý orgány činné v trestnom konaní nepostupovali spôsobom, ktorý vyžaduje § 90 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2020. Obvinený zároveň uviedol, že v § 89 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2020 je striktné stanovený postup, ako sa

konkrétne vec dôležitá pre trestné konanie môže dostať do trestného konania, o čom musí byť vyhotovená zápisnica v zmysle § 93 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2020, ktorá musí obsahovať aj dostatočne presný opis vydanej veci, odňatej veci, prevzatej veci alebo počítačových údajov. V spise sa však nenachádza žiadna zápisnica, ktorá by bola vyhotovovaná v súvislosti s vydaním oboch kópií CD nosičov. Zo spisu nie je zrejmé ani to, kto konkrétne prevzal tieto CD nosiče a akým spôsobom sa dostali k vyšetrovateľovi; tieto boli adresované do Banskej Bystrice, pričom zo spisu vyplýva, že vo veci konajúci vyšetrovateľ bol činný a mal pôsobisko v Žiline. Túto zásielku v Banskej Bystrici teda otvorila a prevzala iná osoba, ktorá nie je v spise uvedená. V tomto kontexte vyvstáva pochybnosť, s akými CD nosičmi, vlastne, vyšetrovateľ pracoval. Obvinený ďalej namietol, že prvostupňový súd na podporu svojho tvrdenia o zákonnosti a úplnosti zvukovej nahrávky poukázal na vyšetrovateľom zabezpečený prepis tejto nahrávky formou odborného vyjadrenia, ktoré nebolo predmetom dokazovania na hlavnom pojednávaní; nebolo vôbec čítané podľa § 269 Trestného poriadku, a preto súd nesmel nijakým spôsobom hodnotiť obsah tohto dôkazu.

Aj výsluch znalca Y. L., Y.E.. z 27. februára 2018 a ním vypracovaný znalecký posudok obvinený namietol z viacerých hľadísk. Uviedol, že tieto dôkazy trpia nezákonnosťou, nakoľko menovaný znalec k svojim zisteniam dospel analýzou nezákonného CD nosiča. Podotkol, že ani z rozsudku mu nie je známe, ktoré z dvoch, resp. troch nezákonne získaných CD nosičov znalec skúmal. Obom dôkazom vytkol, že znalec nimi riešil právne otázky, čo je v priamom rozpore so znením druhej vety ustanovenia § 145 ods. 1 Trestného poriadku. Okrem toho samotné prirátie Y. L., Y.E.. za znalca do tohto trestného konania bolo v rozpore so zákonom, keďže tento pred vykonaním znaleckej činnosti nezložil sľub predpísaným spôsobom podľa § 143 ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 5 ods. 7 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ústne pred vyšetrovateľom), ale tak, že mu bol v písomnej podobe doručený sľub, ktorý podpísal a následne vo viacerých exemplároch zaslal späť vyšetrovateľovi. To platí aj na výsluch znalca uskutočnený 27. februára 2018; výsluch znalca na hlavnom pojednávaní v zmysle § 268 Trestného poriadku totiž predpokladá, že znalec bol do konania prirátaný zákonným spôsobom - pokiaľ ide o štvrtý odsek naposledy uvedeného ustanovenia, tak z neho vyplýva, že iba v prípade, ak bol posudok predložený stranou a osoba podávajúca posudok nie je zapísaná v zozname znalcov, pred súdom zloží sľub podľa osobitného zákona. V tomto ohľade Y. L., Y.E.. nemohol zložiť sľub ani pred súdom, keďže ním vypracovaný posudok nebol predložený stranou. Ustanovenie § 268 Trestného poriadku predpokladá jedine situáciu, ak v priebehu hlavného pojednávania jedna zo strán si nechá vypracovať znalecký posudok u osoby, ktorá nie je zapísaná v zozname znalcov a následne chce tento posudok predložiť do konania po tom, čo bolo začaté hlavné pojednávanie. Predmetný znalecký posudok však nebol predložený stranou, ale bol súčasťou už vyšetrovacieho spisu. Ako ďalej vyplýva zo zápisnice z hlavného pojednávania konaného 27. februára 2018, Y. L., Y.E.. sa ani len nevyjadril po poučení zo strany súdu, či posudok podal v zmysle zloženého sľubu; i táto absencia robí celý jeho výsluch nezákonným. Za ďalšie pochybenie obvinený označil fakt, že tento znalec aj napriek vedomosti, že obvinený je členom politickej strany V. - E. L. W. L., súhlasil s vypracovaním znaleckého posudku, hoci predtým publikoval niekoľko kritických článkov, resp. analýz ohľadom uvedenej politickej strany, ktorú považoval za extrémistickú.

Mimo toho obvinený uviedol, že na vyššie označené pochybenia poukázal už v konaní pred nižšími súdmi, avšak na svoju argumentáciu nedosal adekvátnu odpoveď.

Na podklade týchto úvah obvinený navrhol, aby sa najvyšší súd podľa § 386 Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon v príslušných ustanoveniach zákona, aby zrušil tento rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na opätovné prerokovanie a rozhodnutie v potrebnom rozsahu.

Za prokuratúru sa k dovolaniu do konania neverejného zasadnutia nikto nevyjadril.

+++

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po zistení, že dovolanie obvineného spĺňa všetky formálne podmienky podľa § 382 písm. a), b) a d) až f) Trestného poriadku, sústredil svoju pozornosť na jeho vecnú stránku a dospel k záveru, že mu nie je možné vyhovieť, nakoľko zrejším spôsobom nespĺňa dôvody dovolania uvedené v § 371 (ods. 1) Trestného poriadku.

Ešte pred analýzou uplatnenej dovolacej argumentácie stojí za zmienku, že v dovolacom konaní sa v zmysle § 374 ods. 1, ods. 2, § 384 ods. 1 Trestného poriadku uplatňuje tzv. obmedzený revízny princíp, podľa ktorého rozsah a hĺbka dovolacieho prieskumu je určená výhradne obsahom dovolania. Osoba oprávnená na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku teda musí v dovolaní špecifikovať, ktorú časť rozhodnutia napáda (či spochybňuje zákonnosť rozhodnutia ako celku alebo len niektorý/é z jeho výrokov, prípadne aj konanie, ktoré predchádza tomu zodpovedajúcej časti), a v nadväznosti na to uviesť konkrétne chyby, ktoré majú nezákonnosť dotknutej časti rozhodnutia zakladať. Zodpovednosť za kvalitu podaného dovolania tak znáša sám dovolateľ, keďže iba ten svojimi námietkami určuje mantinely prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu; najvyšší súd nemôže na seba preberať vlastnú aktivitu dovolateľa a iniciatívne zisťovať chyby v napadnutom rozhodnutí alebo aj v jemu predchádzajúcom konaní, ktoré by zodpovedali niektorému z prípustných dovolacích dôvodov. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe zároveň platí, že viazanosť najvyššieho súdu dôvodmi podaného dovolania v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa netýka ich formálno-právneho uplatnenia v zmysle § 371 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku, ale vecných chýb, ktoré dovolateľ v podaní namietol [rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 120/2012].

Zákonná úprava prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu zapadá do konceptu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým sa zasahuje do právoplatných rozhodnutí súdov (§ 368 ods. 1 Trestného poriadku), teda stability právnych vzťahov a právnej istoty. Účinné podanie dovolania preto vyžaduje existenciu výhradne zásadných pochybení - pre ktoré nemôže napadnuté rozhodnutie obstať a kedy nemožno na právoplatnosti viac trvať. Ich taxatívny výpočet zákonodarca zhrnul v ustanovení § 371 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku.

Obvineným uplatnený dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku napína pochybenie spočívajúce v tom, ak (napadnuté) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Pod dokazovaním v trestnom konaní treba rozumieť zákonom upravený postup, účelom ktorého je poznanie skutkových okolností dôležitých pre rozhodnutie. Samotné hodnotenie dôkazov predstavuje komplexnú činnosť pozostávajúcu zo skúmania formálnych i obsahových vlastností každého dôkazu jednotlivito ako aj v ich súhrne, pričom dovolací súd je v zásade oprávnený vstupovať do preskúmavania konkrétnych dôkazov iba v rovine zákonnosti ich vykonania a (používajúc rozširujúci výklad uplatneného dovolacieho dôvodu) ešte predtým získania (nakoľko v zmysle prvej vety § 119 ods. 3 Trestného poriadku za dôkaz nemôže slúžiť to, čo sa získalo v rozpore s Trestným poriadkom alebo osobitným zákonom). Z toho logicky vyplýva, že mimo rámec dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku stoja námietky založené na odlišnom vyhodnocovaní obsahovej stránky určitého dôkazu vrátane jeho dôkaznej sily, spochybňovaní dôkaznej situácie ako celku či nesúhlase s rozsahom vykonaného dokazovania, nakoľko podstata takéhoto typu námietok nutne vedie k preskúmavaniu ustálených skutkových zistení, správnosť a úplnosť ktorých podľa vety za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd nemôže skúmať a ani meniť; tzv. skutkové námietky je v dovolacom konaní oprávnený vznášať iba minister spravodlivosti na podklade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

K tomu sa žiada zároveň uviesť, že nie každé porušenie zákona spojené s vykonaním alebo získaním konkrétneho dôkazu vedie automaticky k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (za splnenia podmienky tzv. predchádzajúcej výtky podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku; k tomu bližšie rozhodnutie uverejnené v Zbierke podč. 11/2016-II.). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa v tomto smere ustálila na tom, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g)

Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 24/2020-I.).

Aplikujúc tieto všeobecné pravidlá na posudzovaný prípad, možno argumentáciu týkajúcu sa zvukového záznamu odvysielaného 2. októbra 2016 v relácii H. W. M. v C. S. rozdeliť do dvoch skupín; prvú tvorí relevantná (no napriek tomu nedôvodná) námietka domáhajúca sa vyslovenia nesúlady jeho získania so zákonom a druhú tvoria z pohľadu dovolacieho súdu bezvýznamné skutkové tvrdenia, ktorých cieľom je spochybniť dôkaznú hodnotu predmetného záznamu.

Obvinený v prvom rade namieta, že tento zvukový záznam nebol do konania zadovážený zákonným spôsobom, keďže orgány činné v trestnom konaní pri jeho získaní mali postupovať v súlade s ustanovením § 89 (upravujúcim inštitút vydania veci), resp. § 90 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2020 (upravujúcim procesný prostriedok uchovania a vydania počítačových údajov).

Špecializovaný trestný súd na margo toho vo svojom rozsudku uviedol (na str. 18), že v danom prípade nešlo o prípad procesného úkonu vydania a odňatia veci v zmysle § 89, resp. § 91 Trestného poriadku (po nevyhnutnej úprave; pozn. dovolacieho súdu), ktorú úvahu najvyšší súd v napadnutom rozsudku doplnil v tom smere (na str. 37 a 39), že tento záznam bol zaslaný konateľom C.H. S. vyšetrovateľovi na základe jeho žiadosti o súčinnosť podľa § 3 ods. 1 Trestného poriadku ... (nie teda postupom podľa § 89 a nasl. Trestného poriadku).

Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že predmetný zvukový záznam, zachytený na CD nosiči, so sprievodným listom predložil orgánom činným v trestnom konaní riaditeľ C. S. (zv. 1, č. 1. 98) na základe písomnej žiadosti vyšetrovateľa Policajného zboru, formálne odkazujúcej na § 3 ods. 1 Trestného poriadku (zv. 5, č. 1. 828).

K tomu najvyšší súd vo všeobecnosti uvádza, že orgány činné v trestnom konaní a súdy môžu jednotlivé vecné dôkazy získavať viacerými často vzájomne si konkurujúcimi procesnými úkonmi ako napríklad: vykonaním obhliadky (§ 154 Trestného zákona), vydaním alebo odňatím veci (§ 89a a § 90 Trestného poriadku), vykonaním osobnej či domovej prehliadky (§ 99 Trestného poriadku) a podobne. Úplný výpočet dôkazných prostriedkov nie je možné určiť, nakoľko samotný Trestný poriadok ich upravuje len demonštratívne; dôkazným prostriedkom tak v princípe (s ohľadom na znenie § 119 ods. 3 Trestného poriadku) môže byť akákoľvek činnosť, pomocou ktorej sa získava dôkaz z prameňa dôkazu, ak neodporuje alebo neobchádza Trestný poriadok ani žiaden iný všeobecne záväzný právny predpis.

V súlade s ustálenou súdnou praxou (rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 47/2017) platí, že procesné inštitúty Trestného poriadku, zamerané na získavanie dôkazov na účel ich následného vykonania, sa vo vzťahu ku konkrétnemu dôkazu nekumulujú, ak to nie je vzhľadom na povahu veci procesne nevyhnutné. Inými slovami, ak orgány činné v trestnom konaní alebo súdy legálne disponujú zariadením, resp. nosičom, ktorý obsahuje záujmové informácie v podobe počítačových údajov, na ich procesné zabezpečenie nie je potrebné aplikovať postup aj podľa § 91 Trestného poriadku, upravujúci inštitút uchovania, vydania a odňatia počítačových údajov. V tomto kontexte možno pre úplnosť primerane poukázať na judikát (rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 17/2015), podľa ktorého príkazy súdu a prokurátora sa v trestnom konaní vydávajú len v prípade zákonného dôvodu na zásah do základných alebo iných práv a slobôd dotknutých osôb.

Ako už bolo uvedené, predmetný zvukový záznam z relácie H. W. M. sa do tohto trestného konania dostal na základe jeho dobrovoľného vydania na CD nosiči osobou, ktorá ním vtedy disponovala. Nazeraajúc na tento postup najmä cez kritérium proporcionality, na získanie dotknutého dôkazu nebolo

potrebné a ani účelné využitie niektorého zo zaistovacích prostriedkov (inak nazývaných aj „prostriedky procesného donútenia“) upravených vo štvrtej hlave, štvrtom až šiestom diele Trestného poriadku.

Aj z pohľadu zákonom upravených zaistovacích prostriedkov možno v tejto súvislosti poukázať na tú skutočnosť, že za vecný dôkaz treba v zmysle § 153 ods. 3 Trestného poriadku považovať aj zvukový záznam. Nedobrovoľnému odňatiu veci na príkaz (§ 90 Trestného poriadku, predtým § 91 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2020) pritom predchádza výzva na jej predloženie, resp. vydanie (§ 89a Trestného poriadku, predtým § 89 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2020), ktorá predpokladá dobrovoľnú súčinnosť osoby, ktorá má v dispozičnej moci vec, ktorá môže slúžiť na účely dokazovania. Splnenie súčinnostnej povinnosti v zmysle § 3 Trestného poriadku teda z materiálneho hľadiska zodpovedá vydaniu veci postupom podľa § 89a Trestného poriadku.

Na predošlý odsek tohto rozhodnutia možno nadviazať tým, že ani absencia zápisnice v zmysle § 93 Trestného poriadku nebola prekážkou na vykonanie dotknutého vecného dôkazu. Odhliadnuc, že táto okolnosť súvisí s posudzovaním pravosti dôkazu, keďže cieľom naposledy uvedeného ustanovenia je, aby nedošlo k zámene zaistenej veci s inou, spôsob zadováženia tohto dôkazu je zdokumentovaný inými listinami obsiahnutými v predložennom spisovom materiáli, pričom ani nižšie konajúce súdy nemali žiadnu pochybnosť v tom, akým spôsobom bol predmetný zvukový záznam do tohto trestného konania zadovážený.

Najvyšší súd konštatuje, že s ohľadom na individuálne okolnosti každého prípadu, pri dodržaní princípov legality, legitimity a proporcionality je na orgánoch činných v trestnom konaní a prípadne súdoch, aký dôkazný prostriedok zvolia za účelom získania konkrétneho dôkazu. Nesúhlas obvineného s takto zvoleným postupom bez ďalšieho nespôsobuje nesúlad jeho získania so zákonom.

Sumarizujúc, zvukový záznam odvysielaný 2. októbra 2016 v relácii H. W. M. v C. S., zachytený na CD nosiči, nebol v tomto trestnom konaní získaný v rozpore so zákonom, resp. jeho obídenním, a preto súdu nič nebránilo v jeho vykonaní - oboznámením na hlavnom pojednávaní v súlade s § 270 ods. 2 Trestného poriadku, a to vrátane spôsobu, akým bol tento záznam vyhotovený (zv. 3, č. l. 526 a zv. 5, č. l. 835).

Ako už bolo naznačené, pokiaľ ide o námietky, ktorými obvinený všemožne napáda autenticitu, t. j. pravosť ako aj pravdivosť dotknutého záznamu vrátane tvrdenia, že ide len o jeho kópiu, tak uvedeným vyjadreniam je v tomto dovolacom konaní nutné priznať nulovú relevanciu.

Pre lepšie vysvetlenie, skúmanie pravosti (teda či pôvodcom dôkazu je osoba, ktorá je za ňu deklarovaná), pravdivosti (resp. správnosti - či obsah dôkazu zodpovedá skutkovému stavu, ktorý je v ňom vyjadrený) ako aj hodnovernosti (vyjadrujúcej schopnosť pôsobiť presvedčivo) konkrétneho dôkazu prebieha počas komplexného hodnotenia dôkazov v súlade so zásadou ich voľného hodnotenia v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého procesu vyplynúvšie skutkové zistenia dovolací súd nie je oprávnený revidovať na základe dovolania obvineného (ako aj osôb uvedených v § 369 ods. 5 Trestného poriadku) alebo generálneho prokurátora.

Povahu skutkovej námietky tvorí rovnako argumentácia obvineného, ktorou naráža na potrebu zadováženia „primárneho zdroja“, resp. zariadenia, z ktorého predmetný zvukový záznam - nahrávka z rozhlasovej relácie pochádzala, nakoľko ňou v podstate vyjadruje nesúhlas s rozsahom vykonaného dokazovania.

Pre dovolací súd je zároveň irelevantné, či v prípade zákonne získaného a vykonaného dôkazu ide o pôvodný alebo odvodený dôkaz (v prenesenom význame o originál alebo jeho kópiu), nakoľko táto okolnosť súvisí s posudzovaním hodnovernosti dôkazu. V tejto súvislosti možno podotknúť, že Trestný poriadok v zásade neupravuje dôkaznú silu jednotlivých dôkazov a súčasne nepredpisuje, akým dôkazným prostriedkom má byť určitá skutočnosť dokázaná. Dovolací súd v tejto súvislosti opakovane uvádza, že s výnimkou dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného

poriadku nie je oprávnený preskúmať rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku (k tomu pozri rozhodnutie uverejnené v Zbierke pod č. 7/2011).

Dovolací súd v kontexte vyššie citovanej judikatúry (rozhodnutia uverejneného v Zbierke pod č. 24/2020-I.) zaujal negatívny postoj k potrebe skúmania zákonnosti znaleckého posudku ako aj výsluchu Y. L., Y.E..

Špecializovaný trestný súd totiž vo vzťahu k tomuto dôkazu uviedol na str. 18 svojho rozsudku, že znalecký posudok nie je jediným dôkazom, z ktorého možno vyvodiť skutočnosť, že výroky obžalovaného majú rasistický charakter. Z gramatického výkladu a významu vyjadrení obžalovaného si vedel urobiť úsudok aj sám (súd; pozn. dovolacieho súdu). Najvyšší súd na to nadviazal vo svojom rozhodnutí na str. 39 až 40, keď si položil otázku, či vôbec bolo nevyhnutné pribrať znalca na posúdenie položených otázok a najmä na zistenie charakteru týchto výrokov so zreteľom alebo s cieľom odhaliť ich prípadný extrémistický obsah, sám si odpovedajúc, že i bez znaleckého posudku je možné usudzovať, akú povahu a charakter majú výroky obžalovaného Y. Y., ktoré v inkriminovanej relácii odzneli. (...) Na objasnenie, či výroky obžalovaného Y. Y. boli naplnené zákonné znaky žalovaných prečinov, neboli podľa názoru súdov prvého i druhého stupňa potrebné odborné znalosti v súlade so zásadou iura novit curia, pretože prevažne sa jednalo o zodpovedanie právnych otázok.

Z citovaných častí oboch rozhodnutí jasne vyplýva, že nižšie konajúce súdy nepovažovali toto znalecké skúmanie za dôležité pri ustáľovaní svojich skutkových zistení. Vina obvineného Y. Y. inými slovami v tejto trestnej veci nebola založená výlučne ani v rozhodujúcej miere na predmetnom dôkaze, a preto námietky s ním spojené nie sú v žiadnom prípade spôsobilé naplniť atribúty dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - ak by aj dovolací súd konštatoval porušenie zákona v súvislosti so získaním alebo vykonaním tohto dôkazu, takéto zistenie by v konečnom dôsledku nevedlo k zrušeniu napadnutého rozhodnutia.

K námietke, ktorou obvinený vyjadril nesúhlas s kvalitou odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí (ktoré je potrebné vnímať v obsahovej jednote), najvyšší súd najprv poukazuje na ostatnú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorá dospela k záveru, že dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a teda aj v rozsahu čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku). Odhliadnuc od znenia § 371 ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné, pod naposledy označený dovolací dôvod, predpokladajúci zásadné porušenie práva na obhajobu, tak podľa ústavného súdu treba podradiť aj argumentáciu týkajúcu sa nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (k tomu pozri bližšie uznesenie ústavného súdu z 9. júna 2022, sp. zn. I. ÚS 343/2022, ako aj ním odkazované rozhodnutia v bodoch 12. až 14.).

Vychádzajúc z týchto právnych východísk (bez toho, aby najvyšší súd zachádzal do sféry hodnotenia obsahovej stránky namietaných dôkazov, čo mu zákon vyslovene zakazuje, ako bolo vysvetlené v skoršej časti tohto rozhodnutia), najvyšší súd konštatuje, že skôr konajúce súdy sa vo svojich rozhodnutiach dostatočne a tiež zrozumiteľne vyrovnali s námietkami obvineného, ktoré zodpovedajú jeho dovolacím výhradám k zákonnosti oboch dotknutých dôkazov. Dovolací súd nepovažuje za účelné opakovať tam vyjadrené úvahy, a preto len v stručnosti odkazuje na str. 16 a 18 rozsudku Špecializovaného trestného súdu a str. 37 až 39 rozsudku najvyššieho súdu, ktoré sa venujú zákonnosti získania namietaného zvukového záznamu vrátane otázky súvisiacej s jeho autenticitou. Pokiaľ ide o zákonnosť znaleckého skúmania zo strany Y. L., Y.E., ktoré obvinený spochybnil z viacerých dôvodov, tak k tomu sa Špecializovaný trestný súd vyjadril na str. 16 a 18 svojho rozsudku, pričom jeho závery doplnil najvyšší súd na str. 40 napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd k tejto námietke vo všeobecnosti dodáva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia si nemožno vykladať ako povinnosť súdu dať podrobnú odpoveď na všetky otázky vznesené stranou konania (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. apríla 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61.), ale len na tie, ktoré sú pre danú vec relevantné, t. j. majú podstatný vplyv na výsledok konania (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské právo vo veci Luka proti Rumunsku z 27. júla 2009, sťažnosť č. 34197/02, bod 56.). Prítom platí, že ak súd v napadnutom rozhodnutí dospel k záverom, ktoré strana nepovažuje za správne alebo dostatočné, tak bez ďalšieho to nesvedčí o arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti jeho rozhodnutia (uznesenie ústavného súdu z 10. mája 2017, sp. zn. II. ÚS 318/2017). Napokon, záver o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia nemožno vyvodzovať ani z toho, ak nadriadený súd niektoré aspekty prejednávaneho prípadu posúdi inak než pred ním konajúce súdy, nakoľko otázka správnosti skutkových zistení či právnych úvah predstavuje celkom odlišnú kategóriu.

Námietku atakujúcu kvalitu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia teda najvyšší súd považoval za neopodstatnenú.

Na podklade vyššie rozvedených úvah najvyšší súd jednomyselne odmietol dovolanie obvineného Y. Y. spôsobom, ako je vyjadrené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.